

Gìn Giữ Và Phát Huy Bản Sắc Văn Hóa Dân Tộc Việt Nam Trong Giai Đoạn Hiện Nay

Phạm Thị Thanh Vân

Khoa Lý luận chính trị

Trường Đại học Giao thông vận tải Thành phố Hồ Chí Minh

Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam

van.pham@ut.edu.vn

Tóm tắt-Bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam là những giá trị tinh hoa của các dân tộc Việt Nam do người dân Việt Nam tạo ra, được hình thành trong hàng ngàn năm dựng nước và giữ nước, nó kết thành sức mạnh giúp cho dân tộc Việt Nam trường tồn, phát triển vững mạnh như ngày nay. Trong giai đoạn hội nhập và phát triển, việc gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa Việt Nam đóng một vai trò hết sức quan trọng trong việc thúc đẩy sự thành công của đất nước trong thời kỳ quá độ đi lên chủ nghĩa xã hội. Bài báo tập trung tìm hiểu về thành tựu và hạn chế trong việc gìn giữ, phát huy những bản sắc của dân tộc của Việt Nam trong những năm qua, từ đó đưa ra một số giải pháp nhằm gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa-Gìn giữ, phát huy, bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam, hội nhập và phát triển, thực trạng, giải pháp.

I. GIỚI THIỆU

Vấn đề gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa Việt Nam trong giai đoạn giao lưu, hội nhập quốc tế mạnh mẽ như giai đoạn hiện nay được xem là nhiệm vụ hết sức quan trọng và được quan tâm của các ban ngành, đoàn thể. Đảng ta khẳng định “*Văn hóa là nền tảng tinh thần, vừa là mục tiêu vừa là động lực thúc đẩy sự phát triển kinh tế- xã hội*” [1]. Tuy nhiên việc gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam có rất nhiều thuận lợi và cũng gặp không ít những thách thức đặt ra trong quá trình phát triển kinh tế thị trường, công nghiệp hóa, hiện đại hóa, và hội nhập kinh tế quốc tế. Sự mở rộng giao lưu văn hóa thu được những kết quả hết sức tốt đẹp, tuy nhiên bên cạnh đó còn xuất hiện một số vấn đề khủng hoảng niềm tin, tư duy quan niệm, lối sống xa lạ, ích kỷ, vụ lợi cá nhân, mất dần và thậm chí còn đối lập với những giá trị của bản sắc dân tộc cũng như định hướng xây dựng và phát triển xã hội hiện tại. Vấn đề gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam trong giai đoạn hiện nay được Đảng ta hết sức quan tâm. Việc nghiên cứu về này nhằm đưa ra giải pháp có thể phát huy những mặt tích cực, thành tựu đã đạt được và khắc phục những hạn chế còn tồn tại là một vấn đề có ý nghĩa cấp bách về cả mặt lý luận và thực tiễn.

II. NỘI DUNG

A. Quan niệm văn hóa và bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam

Hệ thống các giá trị vật chất và giá trị tinh thần do con người sáng tạo trong quá trình lao động, sinh sống tồn tại và phát triển được gọi là văn hóa. Những hoạt động sáng tạo của cộng đồng người được kết tinh lại, đã hình thành nên một hệ thống các giá trị, những chuẩn mực, đặc thù riêng biệt của của mỗi quốc gia, dân tộc để phân biệt dân tộc này và dân tộc khác. Năm 1982, tuyên bố chung về Hội Nghị thế giới do UNESCO tổ chức đã đưa ra định nghĩa về văn hóa: “*Tổng hợp những nét đặc sắc về tinh thần, vật chất, cảm xúc tiêu biểu của một xã hội hay một tập đoàn bao gồm nghệ thuật và văn học, những lối sống, những quyền căn bản của con người, hệ thống các giá trị, các truyền thống và tín ngưỡng*” [2].

Theo từ điển bách khoa Việt Nam, văn hóa được hiểu là “*toàn bộ những hoạt động sáng tạo và những giá trị của nhân dân một nước, một dân tộc về mặt sản xuất vật chất và sản xuất tinh thần trong sự nghiệp dựng nước và giữ nước*”[3].

Qua đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng đề cập đến cách hiểu về văn hóa như sau: “*vì lẽ sinh tồn cũng như mục đích của cuộc sống, loài người mới sáng tạo và phát minh ra ngôn ngữ, đạo đức, chữ viết, pháp luật, khoa học và tôn giáo, văn học, nghệ thuật, những công cụ cho sinh hoạt hằng ngày về ăn, mặc, ở và phương thức sử dụng. Văn hóa là sự tổng hợp của mọi phương thức sinh hoạt cùng với biểu hiện của nó là loại người đã sản sinh ra nhằm thích ứng với những nhu cầu phát sinh trong đời sống của con người và đòi hỏi của sự sinh tồn*” [4]. Đảng ta luôn luôn xem “*văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội, vừa là mục tiêu vừa là động lực thúc đẩy sự phát triển kinh tế xã hội*” [5].

Gìn giữ nghĩa là bảo vệ và giữ lại những cái đã có, những giá trị đã được con người sáng tạo ra trong cuộc sống hằng ngày. Phát huy nghĩa là làm cho

những giá trị tốt đẹp thể hiện trong đời sống của con người. Những giá trị văn hóa của một dân tộc được sáng tạo, tồn tại trong một thời gian lâu dài, trải qua những tác động mà không mất đi được gọi là bản sắc văn hóa. Nghị quyết Hội nghị Trung ương 5 Khóa VIII của Đảng Cộng sản Việt Nam đã nhấn mạnh: Bản sắc dân tộc bao gồm những giá trị bền vững, những tinh hoa của cộng đồng các dân tộc Việt Nam được vun đắp nên qua lịch sử hàng ngàn năm đấu tranh dựng nước và giữ nước. Đó là lòng yêu nước nồng nàn, ý chí tự cường dân tộc, tinh thần đoàn kết, ý thức cộng đồng gắn kết cá nhân - gia đình - làng xã - Tổ quốc; lòng nhân ái, khoan dung, trọng nghĩa tình, đạo lý, đức tính cần cù, sáng tạo trong lao động; sự tinh tế trong ứng xử, tính giản dị trong lối sống. Bản sắc văn hoá dân tộc còn đậm nét cả trong các hình thức biểu hiện mang tính dân tộc độc đáo. Như vậy, có thể hiểu *bản sắc văn hóa dân tộc* là giá trị văn hóa của dân tộc Việt Nam mang đậm dấu ấn riêng biệt của lịch sử đấu tranh gìn giữ và phát triển đất nước của dân tộc Việt Nam.

Đảng ta khẳng định “*bằng lao động sáng tạo và ý chí chiến đấu bền bỉ, kiên cường, nhân dân ta đã xây đắp một nền văn hóa kết tinh sức mạnh và in đậm dấu ấn của dân tộc, chứng minh sức sống mãnh liệt và sự trường tồn của dân tộc*” [1]. Trong cuộc sống mọi người đều đối xử ôn hòa, nghiêm khắc nhưng đầy lòng khoan dung. Trong bối cảnh hiện nay, quá trình hội nhập thế giới và ảnh hưởng của cuộc cách mạng cùng với những ứng dụng của cuộc cách mạng trong cuộc sống. Điều này đã tạo ra sự rút ngắn khoảng cách và mối liên hệ giữa các quốc gia dân tộc trên mọi mặt của đời sống xã hội, Đảng luôn nhất quán về vấn đề văn hóa: “*Tiến hành cách mạng xã hội chủ nghĩa trên lĩnh vực tư tưởng và văn hóa làm cho chủ nghĩa Mác Lê- Nin và tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh giữ vị trí chủ đạo trong đời sống tinh thần xã hội, kế thừa và phát huy những giá trị truyền thống tốt đẹp của tất cả các dân tộc trong nước*” [1].

B. Thực trạng gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam trong giai đoạn hiện nay.

Tầm quan trọng của xây dựng hệ giá trị văn hóa gắn kết chặt chẽ với “*xây dựng con người Việt Nam đặt ra việc phát huy giá trị văn hóa gắn liền với gìn giữ, bảo vệ, hoàn thiện hệ giá trị chuẩn mực con người và khơi dậy tiềm năng, trí tuệ, sức sáng tạo của con người trong các lĩnh vực của đời sống xã hội nhằm hướng tới phát triển con người toàn diện và xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc*

dân tộc để văn hóa, con người Việt Nam thực sự trở thành sức mạnh nội sinh, động lực phát triển đất nước và bảo vệ Tổ quốc” [6]. Những thành tựu đạt được trong việc gìn giữ và phát huy những bản sắc của dân tộc của Việt Nam với những năm qua đã thu được nhiều kết quả tốt đẹp. Các quan điểm của Đảng, chính sách của Nhà nước về vấn đề văn hóa và huy động sức mạnh các nguồn lực của xã hội để gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc được gắn kết chặt chẽ với các nhiệm vụ chung trong quá trình xây dựng, phát triển đất nước. Xây dựng đời sống văn hóa, đạo đức lối sống lành mạnh cho toàn thể người dân. Phong trào *Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa* ngày càng được nâng cao về chất lượng. Các chỉ thị, đề án về văn hóa được triển khai như “*thực hiện nếp sống văn minh trong các lễ hội, đám cưới, đám tang*”. Xây dựng xã hội học tập, chống sự nhâm nhập của văn hóa độc hại. Trong các cơ quan, nơi làm việc, khu dân cư, các phong trào thi đua yêu nước được phát động và thu được nhiều kết quả. Nhiều giá trị văn hóa tốt đẹp được gìn giữ và phát huy. Hầu hết các tỉnh, thành phố trong cả nước đã thực hiện một cách hiệu quả, sáng tạo các phong trào thi đua yêu nước và chủ yếu tập trung vào các phong trào thi đua như *Cả nước chung sức xây dựng nông thôn mới, Doanh nghiệp Việt Nam hội nhập và phát triển*, v.v... “*tinh thần đoàn kết, tương thân, tương ái, lòng yêu nước, ý chí tự hào dân tộc, truyền thống cách mạng và lịch sử, bản sắc văn hóa dân tộc tiếp tục được gìn giữ và phát huy*” [7].

Trong xã hội, về giới trẻ Việt Nam hiện nay, vốn rất năng động, nhanh nhạy trong nắm bắt và ứng dụng những thành tựu của khoa học trong công việc, học tập; có ý thức vươn lên trong cuộc sống. Họ hăng hái tham gia nhiều phong trào, hoạt động vì cộng đồng, thể hiện lý tưởng sống cao đẹp. Bên cạnh đó, về cộng đồng, hầu hết người dân xem trọng việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức phong cách Hồ Chí Minh, thực hiện nghiêm túc và đã từng bước đi vào nề nếp, các phong trào thi đua được thực hiện bằng cách thúc đẩy việc tự giác nêu gương bằng những lời nói, hành động và việc làm cụ thể của cán bộ, đảng viên.

Tuy nhiên, vẫn hiện diện những mặt trái như hiện tượng với biểu hiện lệch lạc, thái độ bất cần trong đời sống, suy nghĩ và lối sống đi ngược lại những giá trị của bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam. “*Văn hóa chưa được quan tâm tương xứng với kinh tế và chính trị, chưa thật sự trở thành nguồn lực, động lực nội sinh của sự phát triển bền vững đất nước. Vai trò của văn hóa trong xây dựng con người chưa được xác định*

đúng tầm, còn có chiều hướng coi trọng chức năng giải trí đơn thuần. Thiếu những tác phẩm văn hóa, văn học, nghệ thuật lớn phản ánh sinh động tâm vóc công cuộc đổi mới, có tác dụng tích cực đối với con người. Môi trường văn hóa, xã hội tiếp tục bị ô nhiễm bởi các tệ nạn xã hội, tham nhũng, tiêu cực” [6].

Bên cạnh những tấm gương vươn lên học tập, lập nghiệp, cống hiến cho đất nước vẫn còn xuất hiện tình trạng chạy theo lợi ích vật chất, đồng tiền. Một số thanh thiếu niên lười lao động, sống dựa dẫm vào gia đình, chỉ lo hưởng thụ, nghiện game, đua xe và tham gia vào các hội bạn bè rù rê đồ đen, chất gây nghiện trái phép. Không những thế, họ thiếu hoài bão trong cuộc sống.

Dưới sự ảnh hưởng của hội nhập quốc tế cũng ảnh hưởng đến cấu trúc, giáo dục và văn hóa, nề nếp gia đình trong xã hội hiện đại. *“Đạo đức, lối sống trong gia đình, học đường, xã hội có mặt xuống cấp đáng lo ngại, gây bức xúc cho xã hội” [4].* Cha mẹ bận rộn với công việc, con cái bị áp lực từ học hành, điều này làm các thành viên trong gia đình không có nhiều thời gian quan tâm, chia sẻ. Tình trạng ly hôn, bạo hành gia tăng và dẫn đến những hệ lụy khó lường. *“Đô thị hóa ảnh hưởng đến sự gắn kết các cá nhân với cộng đồng khu cư trú, mỗi người, mỗi nhà đều bận lo công việc. Không có thời gian bên nhau.”[5].* Môi trường văn hóa có mặt bị ảnh hưởng bởi các tệ nạn xã hội và sự xâm nhập của các sản phẩm phi văn hóa, độc hại, văn hóa học đường ở một số nơi có biểu hiện thiếu lành mạnh.

Trước xu thế mở cửa và hội nhập quốc tế trên tất cả các lĩnh vực, đòi hỏi mỗi người phải thận trọng trong việc tiếp thu tinh hoa văn hóa các nước trên thế giới. Tuy nhiên, một số hiện tượng thích phô trương của cải, sính ngoại, đi theo xu hướng chạy vật chất và sùng bái hàng ngoại. Giới trẻ hiện nay chưa có sự chọn lọc tiếp thu các giá trị văn hóa. Một số doanh nghiệp vì lợi nhuận bất chấp đạo lý, pháp luật, sản xuất hàng giả, trốn thuế, không đảm bảo những lợi ích chính đáng về chế độ tiền lương, bảo hiểm, an sinh cho người lao động. *“Điều làm cho nhân dân bất bình lo lắng nhất hiện nay là tình trạng quan liêu, tham nhũng, lãng phí, suy thoái về tư tưởng, đạo đức, lối sống, chính trị, đạo đức, lối sống trong một số cán bộ đảng viên còn rất nghiêm trọng” [1].*

Một số người lợi dụng các kẽ hở của thủ tục hành chính đã tiếp tay cho các hành vi sai trái, phá hoại các di tích văn hóa. Việc quy hoạch các đề án thiết chế văn hóa còn chậm, nhiều công trình tu sửa, bảo tồn

các di tích văn hóa chưa đáp ứng tiến độ đề ra và hiệu quả mang lại chưa cao.

Những hạn chế trong việc gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa của dân tộc Việt Nam trong giai đoạn hiện nay có nhiều nguyên nhân như sự ảnh hưởng tiêu cực của nền kinh tế thị trường, quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa, hội nhập và giao lưu quốc tế, cùng với đó là trình độ dân trí chưa cao của một số cán bộ ở một số vùng sâu, vùng xa, đồng bào dân tộc thiểu số chưa nhận thức đúng đắn về vấn đề gìn giữ và bảo tồn, phát huy những giá trị bản sắc văn hóa của Việt Nam trong giai đoạn hiện nay.

C. Một số giải pháp gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam trong giai đoạn hiện nay

Thực chất, việc xây dựng và phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Việt Nam là *“quá trình kết hợp nhuần nhuyễn, vừa sáng tạo, xác lập những giá trị văn hóa, chuẩn mực đạo đức mới, vừa khơi dậy, làm lan tỏa những giá trị tốt đẹp của văn hóa, chuẩn mực đạo đức, tinh thần và ý chí quyết tâm, tiềm năng, thế mạnh, sức sáng tạo của con người Việt Nam, tạo động lực thúc đẩy đất nước phát triển bền vững, dân tộc cường thịnh, trường tồn. Quá trình này còn bao hàm việc bảo tồn giá trị văn hóa, đạo đức truyền thống tốt đẹp của dân tộc không để lai căng, mai một, mất gốc; chủ động, tích cực tiếp thu tinh hoa văn hóa, đạo đức nhân loại để bổ sung, làm giàu giá trị văn hóa, đạo đức phù hợp với thực tiễn đất nước”[4].* Đảng luôn luôn nhất quán chủ trương về gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc dựa trên quan điểm *“Xây dựng, phát triển, tạo môi trường và điều kiện xã hội thuận lợi nhất để khơi dậy truyền thống yêu nước, niềm tự hào dân tộc, niềm tin, khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc; tài năng, trí tuệ, phẩm chất con người Việt Nam là trung tâm, mục tiêu và động lực phát triển quan trọng nhất của đất nước. Đồng thời, coi trọng phát triển toàn diện, đồng bộ các lĩnh vực văn hóa, đời sống văn hóa phong phú, đa dạng, văn minh, lành mạnh, tạo điều kiện thuận lợi để các giá trị văn hóa, chuẩn mực con người không ngừng được bổ sung, phát triển, thực sự là nền tảng tinh thần, nguồn lực nội sinh và động lực đột phá cho phát triển kinh tế, xã hội và hội nhập quốc tế” [4].* Để thực hiện được điều đó cần phải thực hiện một số giải pháp sau:

Thứ nhất, tiếp tục đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với lĩnh vực văn hóa. Các chính sách của Nhà nước về văn hóa cần được triển khai rộng rãi trong cộng đồng dân cư có kết quả tốt để thúc đẩy việc

gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa ở Việt Nam: “*Mọi hoạt động văn hóa, quan hệ văn hóa, thiết chế văn hóa đều hướng vào bổ sung, hoàn thiện hệ giá trị, chuẩn mực và bồi đắp cho con người phát triển toàn diện cả về phẩm chất, năng lực; củng cố tình yêu quê hương, đất nước, giá trị nhân văn, tính cố kết cộng đồng, ý thức, trách nhiệm, đạo đức xã hội, sống và làm việc theo pháp luật*” [4]. Để gìn giữ, bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa ở Việt Nam, đồng thời đề tăng cường sự quản lý Nhà nước, nâng cao trách nhiệm của Nhân dân trong vấn đề bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa Việt Nam. Đảng ta xác định: “*Tập trung nghiên cứu, xác định và triển khai xây dựng hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị văn hóa và chuẩn mực con người Việt Nam trong thời kỳ mới. Có cơ chế, chính sách, giải pháp để xây dựng môi trường văn hóa thật sự trong sạch, lành mạnh, cải thiện điều kiện hưởng thụ văn hóa của nhân dân. Xây dựng các cơ chế, chính sách phát huy tinh thần cống hiến vì đất nước của mọi người dân Việt Nam. Phát huy tối đa nhân tố con người*” [6]. Việt Nam đã ban hành nhiều hệ thống luật và các văn bản dưới luật: Nghị định số 22/2018/NĐ-CP- Quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Sở hữu trí tuệ năm 2005 và Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ năm 2009 về quyền tác giả, các quyền liên quan; tổ chức triển khai kế hoạch hành động thực hiện Chiến lược phát triển các ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030”. Cùng với đó là các chính sách về đầu tư, hỗ trợ nguồn lực trong việc trùng tu, bảo tồn, sưu tầm, gìn giữ hệ thống di sản văn hóa, đặc biệt là di sản văn hóa của đồng bào các dân tộc thiểu số ở các vùng cao, miền núi cũng đã được Chính phủ ban hành: Đề án kiểm kê, sưu tầm, trưng bày, tuyên truyền về bảo tồn các di sản văn hóa truyền thống; Chương trình mục tiêu Quốc gia về văn hóa 2012 – 2015 và 2016-2020. Tiếp tục hoàn thiện các nhiệm vụ triển khai trong giai đoạn trước và triển khai mới các nhiệm vụ còn lại, cụ thể: Bảo tồn và phát triển đời sống văn hóa các dân tộc thiểu số ít người (dưới 10.000 người); gắn kết phát triển kinh tế và bảo tồn, phát triển văn hoá dân tộc góp phần phát triển kinh tế bền vững ở vùng dân tộc thiểu số; giới thiệu quảng bá các tác phẩm văn học nghệ thuật và các di sản văn hoá tiêu biểu của các dân tộc thiểu số. Như vậy, Nhà nước đã ban hành hệ thống luật, nghị định nhưng trong quá trình thực hiện chưa tổng hợp được sức mạnh và vai trò của Nhân dân trong việc gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam.

Thứ hai, nâng cao nhận thức của người dân về tầm quan trọng của việc gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc trong giai đoạn hiện nay. Văn kiện Đại hội XII của Đảng đã nhấn mạnh: “*Xây dựng nền văn hóa và con người Việt Nam phát triển toàn diện, hướng đến chân - thiện - mỹ, thấm nhuần tinh thần dân tộc, nhân văn, dân chủ và khoa học. Văn hóa thực sự trở thành nền tảng tinh thần vững chắc của xã hội, là sức mạnh nội sinh quan trọng bảo đảm sự phát triển bền vững và bảo vệ vững chắc Tổ quốc vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh*” và Văn kiện Đại hội XIII cũng nhấn mạnh “*Phát triển con người toàn diện và xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc để văn hóa, con người Việt Nam thực sự trở thành sức mạnh nội sinh, động lực phát triển đất nước và bảo vệ Tổ quốc. Tăng đầu tư cho phát triển sự nghiệp văn hóa. Xây dựng, phát triển, tạo môi trường và điều kiện xã hội thuận lợi nhất để khơi dậy truyền thống yêu nước, niềm tự hào dân tộc, niềm tin, khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc; tài năng, trí tuệ, phẩm chất của con người Việt Nam là trung tâm, mục tiêu và động lực phát triển quan trọng nhất của đất nước*” [6]. Để phát huy tốt giá trị văn hóa và sức mạnh con người Việt Nam thời kỳ mới, Đảng ta xác định “*nâng cao chất lượng, hiệu quả các loại hình hoạt động văn hóa, nghệ thuật, vừa bảo đảm thúc đẩy văn hóa phát triển, vừa góp phần giáo dục, rèn luyện con người, đồng thời có kế hoạch, cơ chế và giải pháp xử lý đúng đắn mối quan hệ giữa bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa, lịch sử truyền thống dân tộc trong xây dựng con người, phát triển kinh tế - xã hội*” [4]. Để gìn giữ và phát huy các giá trị bản sắc dân tộc Việt Nam thông qua những ngày lễ, tết, cần tuyên truyền, giáo dục các giá trị truyền thống, giá trị văn hóa tốt đẹp của dân tộc đến Nhân dân. Văn kiện Đại hội XIII của Đảng khẳng định “*Thực hiện những giải pháp đột phá nhằm ngăn chặn có hiệu quả sự xuống cấp về đạo đức, lối sống, đẩy lùi tiêu cực xã hội và các tệ nạn xã hội. Từng bước vươn lên khắc phục các hạn chế của con người Việt Nam; xây dựng con người Việt Nam thời đại mới, gắn kết chặt chẽ, hài hòa giữa giá trị truyền thống và giá trị hiện đại*” [6]. Vận động Nhân dân sáng tác và tìm hiểu các tác phẩm thơ văn, báo chí, các tác phẩm nghệ thuật để khuyến khích, truyền đạt những kết tinh giá trị văn hóa đến giới trẻ. Đề cao lối sống đẹp vị tha, nghĩa tình và tấm gương việc tốt, người tốt đồng thời phê phán những lối sống thờ ơ, lúng túng, mất định hướng trong tinh thần của một bộ phận. Đại hội XIII của Đảng khẳng định “*Thực hiện*

những giải pháp đột phá nhằm ngăn chặn có hiệu quả sự xuống cấp về đạo đức, lối sống, đẩy lùi tiêu cực xã hội và các tệ nạn xã hội. Từng bước vươn lên khắc phục các hạn chế của con người Việt Nam; xây dựng con người Việt Nam thời đại mới, gắn kết chặt chẽ, hài hòa giữa giá trị truyền thống và giá trị hiện đại” [6]. Để phát huy giá trị văn hóa và sức mạnh con người trong các lĩnh vực đời sống xã hội, công sở, tại Đại hội XIII của Đảng cũng nhấn mạnh: *“Xây dựng và thực hiện các chuẩn mực văn hóa trong lãnh đạo, quản lý. Chú trọng xây dựng môi trường văn hóa công sở lành mạnh, dân chủ, đoàn kết, nhân văn; đẩy lùi bệnh quan liêu, bè phái, mất đoàn kết, chủ nghĩa cơ hội và thực dụng. Xây dựng văn hóa doanh nghiệp, doanh nhân và kinh doanh”* [4]. Để xây dựng môi trường văn hóa trong sạch, lành mạnh. Đồng thời, thực hiện tốt phương châm: *“Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”* chú trọng phát huy vai trò của gia đình, cộng đồng, xã hội để cùng xây dựng môi trường văn hóa tốt đẹp *“cần có sự gắn kết chặt chẽ, hài hòa giữa giá trị truyền thống và giá trị hiện đại; vừa kế thừa những giá trị, chuẩn mực, cốt cách tốt đẹp của con người Việt Nam truyền thống, vừa có sự bổ sung phù hợp thực tiễn đất nước và sự phát triển của khoa học, công nghệ hiện đại. coi trọng bồi đắp con người giàu lòng nhân ái, khoan dung, chân thành, tín nghĩa, trọng đạo lý, cần cù, chăm chỉ, tiết kiệm, sáng tạo, hiện đại, có nhân cách tốt, lối sống đẹp. Quá trình giáo dục con người cần phát huy sức mạnh tổng hợp của các tổ chức, lực lượng, trong đó kết hợp chặt chẽ giữa nhà trường với gia đình và xã hội, đặc biệt quan tâm đến phát huy giá trị văn hóa gia đình để bồi đắp con người những giá trị, chuẩn mực văn hóa, đạo đức tốt đẹp”* [4].

Thứ ba, tích cực chủ động hội nhập quốc tế về văn hóa, gìn giữ những giá trị truyền thống văn hóa tốt đẹp và tiếp thu tinh hoa văn hóa của nhân loại. Đảng chỉ rõ: *“phải đặc biệt quan tâm giữ gìn và nâng cao bản sắc văn hóa dân tộc, kế thừa và phát huy truyền thống đạo đức, tập quán tốt đẹp và lòng tự hào dân tộc. Tiếp thu tinh hoa của các dân tộc trên thế giới, làm giàu đẹp thêm văn hóa Việt Nam”* [1]. Quá trình toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế đang diễn ra tạo cơ hội cho mỗi một quốc gia tiếp thu những tinh hoa văn hóa của nhân loại và làm đa dạng, khai thác tối đa các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc. *“Bảo vệ bản sắc dân tộc phải gắn kết với mở rộng giao lưu quốc tế, tiếp thu có chọn lọc những cái hay, cái tiến bộ trong văn hóa các dân tộc khác”* [1]. Các dịp lễ tết, lễ hội văn hóa là cơ hội để nước ta quảng bá văn hóa của

đến các nước bạn trên thế giới. Những thời gian vừa qua, Việt Nam tổ chức nhiều hoạt động văn hóa, nghệ thuật của các nước trên thế giới diễn ra tại Việt Nam như: Liên hoan phim châu Á - Thái Bình Dương, Tuần phim các nước Đông Nam Á- Châu Âu, Festival Huế, Tuần lễ văn hóa Nga ở Việt Nam, Triển lãm văn hóa - nghệ thuật ASEAN, Đại lễ Vesak 2019,... Đây là những cơ hội lớn để Việt Nam giới thiệu, quảng bá bản sắc văn hóa Việt Nam đến cộng đồng bạn bè các nước trên thế giới đồng thời tiếp thu tinh hoa văn hóa của nhân loại. Đảng ta xác định: *“Xây dựng, phát triển, tạo môi trường và điều kiện xã hội thuận lợi nhất để khơi dậy truyền thống yêu nước, niềm tự hào dân tộc, niềm tin, khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc; tài năng, trí tuệ, phẩm chất con người Việt Nam là trung tâm, mục tiêu và động lực phát triển quan trọng nhất của đất nước. Đồng thời, coi trọng phát triển toàn diện, đồng bộ các lĩnh vực văn hóa, đời sống văn hóa phong phú, đa dạng, văn minh, lành mạnh, tạo điều kiện thuận lợi để các giá trị văn hóa, chuẩn mực con người không ngừng được bổ sung, phát triển, thực sự là nền tảng tinh thần, nguồn lực nội sinh và động lực đột phá cho phát triển kinh tế, xã hội và hội nhập quốc tế”* [4].

III. KẾT LUẬN

Trong những năm qua, Đảng và Nhà nước đã có nhiều chủ trương, chính sách đối với việc gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam. Quan điểm của Đảng đã khẳng định: *“giữ gìn và phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Việt Nam trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, hội nhập quốc tế”* [4]. Xuất phát từ tầm quan trọng của việc giữ gìn và phát huy giá trị bản sắc văn hóa của mỗi dân tộc trong giai đoạn hiện nay, bài báo đi qua các thành tựu và tồn tại trong việc gìn giữ và phát huy những bản sắc của dân tộc của Việt Nam trong những năm qua, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam hiện nay. Việc này, cần có sự quan tâm của tất cả các cấp các ngành, và toàn thể Nhân dân Việt Nam. Thực hiện đồng bộ các giải pháp, cần cân nhắc và tránh xem nhẹ bất kỳ giải pháp nào để có thể đạt kết quả cao.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Đảng Cộng sản Việt Nam, “Văn kiện Hội nghị lần thứ năm Ban chấp hành Trung ương khóa VIII,” Hà Nội, Việt Nam: NXB Chính trị quốc gia, 1998.
- [2] R. Bergeron, “Phân phát triển cái giá phải trả của chủ nghĩa tự do,” Hà Nội, Việt Nam: NXB Chính trị quốc gia, 1995.

- [3] Hội đồng Quốc gia, “Từ điển bách khoa Việt Nam,” Hà Nội, Việt Nam: NXB Từ điển bách khoa, 2005.
- [4] Đảng Cộng sản Việt Nam, “Thành ủy Thành Phố Hồ Chí Minh báo cáo tổng kết 15 năm thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ năm Ban chấp hành Trung Ương Đảng khóa VIII về xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh,” 160 BC/TU, Hà Nội, Việt Nam, 2013.
- [5] Đảng Cộng Sản Việt Nam, “Văn kiện Hội nghị lần thứ năm Ban chấp hành Trung ương khóa VIII,” Hà Nội, Việt Nam: NXB Chính trị quốc gia, 1996.
- [6] Đảng Cộng Sản Việt Nam, “Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII,” Hà Nội, Việt Nam: NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2021.
- [7] Hội đồng Trung ương, “Tu tưởng Hồ Chí Minh,” Hà Nội, Việt Nam: NXB Chính trị quốc gia sự thật, 2018.
- [8] Hội đồng lý luận, phê bình văn học, nghệ thuật Trung ương, “Quan điểm của Đảng Cộng Sản Việt Nam về văn hóa, văn nghệ những mốc phát triển”, Hà Nội, Việt Nam, 2011.
- [9] Hội đồng Trung ương, “Tu tưởng Hồ Chí Minh,” Hà Nội, Việt Nam: NXB Chính trị quốc gia sự thật, 2018.
- [10] R. Bergeron, “Phản phát triển cái giá phải trả của chủ nghĩa tự do,” Hà Nội, Việt Nam: NXB Chính trị quốc gia, 1995.
- [11] Hội đồng Quốc gia, “Từ điển bách khoa Việt Nam,” Hà Nội, Việt Nam: NXB Từ điển bách khoa, 2005.